

GLOBAL CHALLENGES OF PEDAGOGICAL EDUCATION IN ACADEMIC SPACE

ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В УНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ ПРОСТОРІ

МАТЕРІАЛИ
ІІІ МІЖНАРОДНОГО КОНГРЕСУ

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧОЇ ПОЗИЦІЇ У МАЙБУТНІХ АРХІТЕКТОРІВ

Міхова Лариса Миколаївна

викладач кафедри рисунку, живопису, та основ архітектури
Архітектурного інституту Одеської державної академії будівництва
та архітектури

Професійно-творча позиція архітектора і дизайнера - це система соціальних, когнітивних, естетичних, моральних регуляторів професійної діяльності фахівця, що виникає в результаті рефлексії і прийняття особистістю сукупності загальнолюдських і професійних цінностей. Вона визначає ставлення професіонала до власної праці, забезпечуючи гуманістичну та творчу спрямованість його діяльності і високу якість продуктів його праці

На основі аналізу робіт А.М. Трещева [1] і О.С. Руденко [2] в структурі професійно-творчої позиції майбутнього архітектора можна умовно виділити п'ять взаємопов'язаних компонентів: мотиваційний, когнітивний, ціннісний, операційний, емоційний.

Мотиваційний компонент забезпечує особистий пізнавальний та творчий інтерес до культури, мистецтва, дизайну та архітектури, до професійної діяльності, виконуючи, таким чином, активізуючу функцію. Результатом сформованості даного компоненту є здатність до постановки цілей, активність і цілеспрямованість в їх досягненні.

Когнітивний компонент являє собою сформований науковий і конкретно-образний кругозір в галузі художньої та проектної культури; виконує інформаційну функцію. Результатом сформованості когнітивного компоненту є теоретична та практична база для професійної діяльності, а також здатність художника-архітектора до рефлексії та саморозвитку.

Операційний компонент професійно-творчої позиції проявляється у творчій, соціальній, естетичній спрямованості навчальної, позанавчальної, проектної діяльності; виконує контрольну функцію. Результатом його сформованості є переконаність, здатність архітектора відстоювати свою позицію, розвинене творче і естетичне мислення, індивідуальність і своєрідність продукту його діяльності.

Емоційний компонент проявляється в усвідомленні власної і чужої унікальності, в експресивному ставленні до професійної діяльності, в її оціночному сприйнятті. Даний компонент виконує регуляторну функцію, результатом його сформованості є гуманістичний світогляд, духовність, моральність та толерантність.

Ціннісний компонент проявляється в особистісному ставленні до загальнолюдських і професійних цінностей, серед яких провідною є творчість, цінність людської індивідуальності. Ціннісний компонент виконує орієнтуючу функцію, результатом його сформованості є естетичне ставлення до дійсності і до власної професійної діяльності, пріоритет творчості.

Наведемо деякі вимоги до результатів освоєння освітніх програм (загальнокультурні і професійні компетенції, придбані студентом в процесі професійної підготовки) у співвідношенні з компонентами професійно-творчої позиції архітектора і дизайнера.

- Здатність до постановки цілей, орієнтація на пізнання, навчання, самоконтроль для інтелектуального розвитку та підвищення культурного рівня, висока мотивація до виконання професійної діяльності (співвідноситься з мотиваційним компонентом професійно-творчої позиції).
- Володіння художніми, композиційними, конструкторськими, пластичними, графічними та іншими професійними прийомами, здатність розробити проектну ідею, засновану на концептуальному творчому підході із застосуванням різних прийомів гармонізації форм, структур, комплексів і систем; використання методів і положень соціальних, гуманітарних, економічних наук, здатність до

узагальнення, аналізу, сприйняття і пошуку інформації, використання нормативно-правових документів, здатність до саморефлексії і саморозвитку (співвідноситься з когнітивним компонентом).

- Культура мислення, шанобливе ставлення до історичної спадщини і культурних традицій, усвідомлення соціальної значущості професії, усвідомлення гуманістичних цінностей (співвідноситься з ціннісним компонентом).

- Толерантність в питаннях соціальних і культурних відмінностей, вміння критично оцінювати свої достоїнства і недоліки, вибір шляхів і засобів самовдосконалення (співвідноситься з емоційним компонентом).

- Здатність до знаходження організаційно-управлінських рішень та готовність нести за них відповідальність, готовність до операції з колегами, до роботи в колективі, прийняття моральних зобов'язань по відношенню до природи, суспільству, іншим людям і до себе (співвідноситься з операційним компонентом).

Аналіз педагогічних досліджень дозволив виділити організаційно-педагогічні умови, необхідні для ефективного формування у студента-архітектора професійно-творчої позиції. Серед інших до них відносяться: спадкоємність всіх етапів освіти; орієнтація на узагальнену модель професійної діяльності; взаємозв'язок теоретичної і практичної підготовки; діалогічність освітнього процесу, тьюторство; встановлення міждисциплінарних зв'язків; особистісно-орієнтоване, творчо-продуктивний, культурно-історичне напрямки в реалізації всіх циклів дисциплін; залучення студентів в різноманітну художньо-творчу діяльність; наявність можливостей для професійної творчості; спрямована педагогічна робота по естетичному і моральному вихованню студентів; емоційна насиченість всіх видів навчальної діяльності; організація естетичної, моральної, синтетичної рефлексії культури; опора на творчий, професійно і особистісно-орієнтований підходи в реалізації всіх циклів навчальних дисциплін.

Засобами, що дозволяють формувати професійно-творчу позицію, є: рефлексія і саморефлексія; створення можливостей для раннього початку професійної діяльності; надання студенту можливості вибору і прийняття рішень щодо побудови індивідуальної траєкторії навчальної діяльності; самопізнання, саморегуляція, самоактуалізація, суб'єктна поведінка студента в різних ситуаціях; активізація духовно-етичних, естетичних аспектів в самостійній роботі студентів; різноманітність форм позанавчальної та позааудиторної роботи.

Роботу по формуванню професійно-творчої позиції необхідно проводити в контексті освоєння всіх навчальних дисциплін, але особливе значення для цього процесу мають дисципліни мистецтвознавчої та культурологічної спрямованості.

З урахуванням перерахованих організаційно-педагогічних умов, виявлених напрямків педагогічної роботи, науково-методологічних розробок, досвіду вітчизняної архітектурно-дизайнерської школи нами була розроблена авторська методика викладання мистецтвознавчих і культурологічних дисциплін, що сприяє формуванню професійної позиції студента.

Литература

1. Трещев А.М. Становление профессионально-субъектной позиции будущего архитектора:/А.М.Трещев - Дис. ... докт. пед. наук. Калуга, 2001. – 341с.
2. Руденко Ольга Семеновна. Профессиональная позиция преподавателя вуза как условие обеспечения качества его деятельности в образовательном процессе : Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 СПб., - 2006 - 243 с.